

Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser (SOU 2026:20)

Ragunda kommun är inte utsedda att svara på remissen men vi väljer att skicka in ett remissvar för att tydligt belysa förslaget omvänta fördelningspolitiska profil som riskerar att slå hårdast mot de kommuner, och i förlängningen medborgare, som redan idag brottas med de största utmaningarna.

Ragunda kommun är en till ytan stor kommun men befolkningsmässigt en liten kommun. Här bor ca 2 invånare per kvadratkilometer. Vi är inte på något sätt unika i detta. Många kommuner i Sveriges inland, framförallt i de norra delarna, delar denna utmaning med Ragunda kommun.

Utöver en gleshet som ställer krav på offentlig organisering brottas många mindre kommuner med utmaningen som uppstår av lägre beskattningsbara inkomster. Exempelvis är medianinkomsten i Ragunda kommun 159 600kr lägre per år jämfört med Täby kommun (inkomståret 2024). Hade Ragunda kommun haft samma medianinkomst som Täby hade kommunen sett ökade skatteintäkter per år om ca 150 miljoner kronor. I ett sådant läge hade det varit lätt för en kommun som Ragunda att närma sig en lägre skattesats.

Ragunda kommun avstyrker utredningens förslag om skattebroms och skattesänkarpremie i den form utredningen föreslår. Med en revidering av förslaget kring skattesänkarpremie där den riktas till kommuner med höga kommunalskattesatser kan Ragunda kommun ställa sig positiv till ett sådant förslag.

Kommentarer till förslaget om skattesänkarpremie:

Sänkning av kommunalskatt är ofta förenat med stark befolkningstillväxt då denna tillväxt kan bära det offentliga kostnader och eventuella kostnadsökningar. För kommuner som över tid haft en stagnerad befolkningstrend eller negativ sådan minskar möjligheten att kunna sänka kommunalskatten. Förslaget riskerar att leda till att kommuner med redan sedan tidigare goda förutsättningar får en bonus som finansieras av straffavgifter för kommuner med sämre förutsättningar.

Förslaget riskerar att premiera låga kostnader före hög kvalitet vilket i förlängningen kan leda till ett urholkat förtroende för den svenska välfärden. Vidare är det problematiskt att staten anser sig kunna besluta om restriktioner i den kommunala självstyrelsen och utmanar således skattebetalarnas egen rätt att avgöra vad som bör prioriteras i den egna kommunen.

Ragunda kommun kan dock se att förslaget, kraftigt reviderat, skulle kunna bidra till ökad jämlikhet mellan kommuner. För det krävs att en skattesänkarpremie utreds för de kommuner som i dagsläget har höga kommunalskatter. En sådan utredning bör föreslå vilken nivå som ska anses vara hög exempelvis genom att fastslå en procentsats i förhållande till mediankommunalskatt i riket.

Kommentarer till förslaget om skattebroms:

Ragunda kommun anser att beslut om skattenivå ska fattas av folkvalda i kommunfullmäktige baserat på lokala prioriteringar i enlighet med den kommunala självstyrelsen och den kommunala beskattningsrätten. Vi anser att förslaget inskränker dessa två grundläggande principer då staten, om förslagen beslutas, inför ekonomiska sanktioner mot kommuner som av olika skäl tvingas eller väljer att höja skatten för att upprätthålla välfärd eller finansiera lokala prioriteringar. Förslagen undergräver det lokala demokratiska mandatet.

I utredningen konstateras det att medelskattesatsen bland Sveriges kommuner varit stabil under 2000-talet och att det inte finns någon entydig problembild. Detta kan ge vid handen att beslut om skattehöjningar ofta är den sista utvägen för kommuner som står inför större ekonomiska kriser och inget som görs lättvindigt. Att göra det mer kostsamt att höja kommunalskatten riskerar att göra det ännu svårare för kommuner som befinner sig i svåra ekonomiska lägen. Dessutom riskerar förslagen att leda till större skattehöjningar än som annars hade varit nödvändiga. Den föreslagna skattebromsen blir i realiteten en straffavgift för de kommuner som inte har något annat alternativ vilket riskerar öka den upplevda ojämlikheten över landet. Ragunda kommun anser därmed att det finns skäl att ifrågasätta om den påstådda nyttan av förslagen verkligen skulle ge den effekt regeringen är ute efter samt om ingreppen står i proportion till den minimala förändring utredningen själv anser sig se.

Kommentarer till förslag om ändringar i kommunallagen

Krav på att eftersträva hög effektivitet – i KL

Krav på god ekonomisk hushållning finns redan i dagsläget i Kommunallagen och för att uppnå detta krävs att verksamheter bedrivs på ett ansvarsfullt och effektivt vis. Utredningen konstaterar att effektivitet är svårt att mäta och att man inte heller vill lägga förslag som begränsar kommunernas förmåga att bedriva frivilliga verksamheter. Detta riskerar att bli en ren bedömningsfråga och av den anledningen anser Ragunda kommun att det vore oklokt att ändra Kommunallagen till att ytterligare inskränka det kommunala självstyret.

Plan för kommunens eller regionens skattesatsnivå i KL

Kommunernas ekonomiska förutsättningar påverkas ytterst av de stöd, krav och nya uppgifter staten skjuter över på kommunerna. Då många är kortsiktiga, kommer med kort varsel, ofta med bristfällig finansiering eller är rent kostnadsdrivande är det orimligt av staten att avkräva kommunerna en långsiktig skatteplanering då staten löpande försvårat en sådan.

Kommentarer om utredningens bedömningar:

Utredningen föreslår att staten bör lämna besked om nivå på statsbidragen för det kommande budgetåret tidigare än vad som sker idag. Bland annat nämner utredningen att en inriktning i frågan om statsbidragen kan aviseras i vårpropositionen. Ragunda kommun delar denna bedömning. Vi anser att förslaget bör genomföras omgående.

Utredningen ser också att utvecklingen av den reala nivån på statsbidragen bör redovisas i budgetpropositionen. Detta är också något Ragunda kommun ställer sig bakom då det är nödvändigt för kommunernas förmåga att planera verksamheten. Vi anser också att statsbidrag ska utvecklas reellt, även i relation till ökade obligatoriska uppgifter.

Utredningen ser också att staten bör använda sig av färre riktade statsbidrag och att om de används bör de utformas på ett sätt som stöder en effektiv resursanvändning i kommunsektorn. Detta delas till fullo av Ragunda kommun. Att ansöka om riktade statsbidrag är tidskrävande och förutsätter ofta en större organisation än vad de små kommunerna i landet mår med. Utmaningar finns också när statsbidrag utlyses sent under året och tiden blir knapp för att söka och använda bidragen. Ragunda kommun anser också att det bör finnas ett golv för hur liten del av de riktade statsbidragen som kan gå till en kommun. Ragunda kommun anser att storleken på ett statsbidrag ska utgå från den reella kostnaden för den verksamhet statsbidraget är avsett att användas till. Med dagens modell av fördelning per capita blir ofta de riktade statsbidragen till kommuner av Ragundas storlek nästintill löjligt låga och svåra att använda till den verksamhet staten vill att kommunen ska utföra.

Utredningen slår också fast att det finns oklara förväntningar och krav från staten som leder till ökade kostnader för kommunerna. Ragunda kommun är enig med utredningen om att det behöver bli tydligt vilka förväntningar och krav som är obligatoriska för kommunerna. En förståelse för kommunernas förutsättningar måste stärkas hos regering och statliga myndigheter.

Utredningen lyfter att ett system med konjunkturstabiliserande statsbidrag vid tillfälliga nedgångar i skatteunderlaget bör utredas. Ragunda kommun delar den bedömningen.

Avslutningsvis anser Ragunda kommun att intentionen att finna lösningar för att sluta den orättfärdiga skattekllyftan mellan Sveriges kommuner är god men att utredningens förslag inte kommer leda till detta. Vi anser att staten bör ta ett samlat grepp om generella och riktade statsbidrag i syfte att indexreglera de generella och finansiera de riktade på ett sådant sätt att en liten kommun kan använda sig av dem. Vidare ser vi behov av att se över skatteutjämningen för att på sikt komma tillrätta med kommunalskattekllyftan i landet. Om regeringen har för avsikt att gå vidare med förslagen i utredningen önskar vi att regeringen överväger att skattesänkarpremien endast ska riktas till de kommuner som har höga kommunala skattesatser i syfte att minska kommunalskattekllyftan i Sverige.

Anton Hammar (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Ragunda kommun

Hammarstrand den 26/5 2026